

17 Mayıs
2023

HAFTALIK GÜNDEM

İSTİBDAT KAYBEDECEK

Cumhurbaşkanlığı seçimi ikinci tura kaldı. Seçimin ikinci tura kalması Erdoğan açısından büyük bir zafer olarak ilan edildi. Bu bir zafer falan değil. Niye zafer değil? Çünkü yüzde 50'yi aşamadı. Bir önceki seçimde, 2018'de, aldığı oy yüzde 52,18'di. Rahatlıkla aşmıştı. Şu an devletin bütün olanaklarını seçim için kullanmasına, medya üzerinde kurduğu ağır propaganda tekeline, bu tekele dayanarak yürüttüğü gerici ve yalanlara dayalı propagandaya, tarikatların seferber edilmesine, ittifakını daha öncekileri de aşacak kadar genişletmesine rağmen yüzde 49,5'ta kaldı.

Seçim sonucu Kılıçdaroğlu açısından çok büyük bir yenilgi gibi gösteriliyor. Ama Kılıçdaroğlu'nun aldığı oran yüzde 44,89. Bir önceki seçimde CHP adayı olarak giren İnce'nin aldığı oyları da, aynı kökten gelen oylar olarak eklersek yüzde 45,33 oluyor. Öte yandan bir önceki seçime göre cumhurbaşkanı oylarında gerileme olduğu bir gerçek. Bu seçimde Kılıçdaroğlu'nu destekleyen partilerin 2018'deki oy oranlarına baktığımızda; CHP'nin adayı Muharrem İnce yüzde 30,64; İyi Partinin adayı Meral Akşener yüzde 7,29; Yeşil Sol/HDP adayı olarak Selahattin Demirtaş yüzde 8,40; Temel Karamollaoğlu da yüzde 0,89 oranında oy almıştı. Toplamda yüzde 47,22 ediyor. Dolayısıyla 2023 seçiminde yüzde 1,89 oranında oy kaybı var. Ama bu seçimde alınan oylar 2018 seçiminde alınan oylara çok yakın bir seviyeye gelebilmiş.

Erdoğan'ın gerilemesine bakarsak, ittifakını genişlettiği hâlde yüzde 3,09 oranında bir kayıp görülüyor. İttifaka MHP ve BBP'nin desteğine ek olarak, YRP, Hüda-Par ve DSP katıldı. Yüzde 52,59'dan yüzde 49,5'a düşüş gerilemenin net göstergesidir.

Cumhurbaşkanlığı seçimine oy sayıları açısından bakarsak Erdoğan'ın aldığı oy 27 milyon 88 bin 360. Kılıçdaroğlu'nun aldığı oy 24 milyon 568 bin 196; aradaki fark 2 milyon 520 bin 164. Oran olarak bakılırsa yüzde 4,61. Aradaki fark kapatılabilecek düzeyde. Dolayısıyla somut olarak ne büyük bir zaferden, ne büyük bir hezimetten bahsedemeyiz.

HİLE TARTIŞMALARI

Erdoğan'ın bu oyları nasıl aldığı, hâlâ nasıl bu kadar oy alabildiğini de tartışmak gerekir elbette. Sandıklar korunmadı, gözlemci bulundurulamadı diye bir sürü iddia var, özellikle internet dünyasında. Diğer yandan hile tartışmaları yürütülürken birçok şehir efsanesi de türetiliyor. Gerçeklerden kopuluyor. Onlardan da uzak durmak gerekir.

Yine de belirli iddialar öne çıkıyor. Yaklaşık 20 bin sandıkta gözlemci bulundurulmadığı, sahte görevliler üzerinden işlemler yapıldığı iddia ediliyor. Unutmamak gerekir ki CHP binlerce sandığa ıslak imzalı tutanaklar üzerinden itiraz etti ve oyların kısmen düzeltilmesini sağladı. CHP sandıkların yüzde 98'inin ıslak imzalı tutanaklarına eriştiklerini söylüyor. Ama tartışmanın esası seçimle ilgili hile yapıldı diye sızlanmak olamaz.

Asıl ve gerçek hile tartışmaları 2018'de yaşandı. O dönem bu çok daha yoğundu. Geçen 5 yılda bunun önlemini alamamışsak yakınmak fayda vermez. Seçim, sınıf mücadelesinin, sınıf savaşımının bir görünümüdür. Sınıf mücadelesinde her türlü yöntem kullanılır. Eğer biz tedbirimizi alamıyorsak, düzenli olarak hile yapıp bizi çaresiz duruma getiriyorsa, bu "o güçlü" demektir. Yani tartışmayı bu şekilde yürütmek böyle önemli uğraklarda moral bozukluğu yaratır. Biz örgütlü, güçlü olmakla, her türlü tedbiri almakla görevliyiz. Denilebilir ki; biz tek tek güçsüzüz, onlar devlet gücüne dayanıyor, tarikat gücüne dayanıyor. Bunun çaresi halkı örgütlemektir. Biz, bir araya geldiğimizde, örgütlendiğimizde, örgütlü halk olduğumuzda onlardan güçlü olabiliriz.

AKP ALGI OPERASYONU

AKP propagandayla "Seçimi biz kazandık, CHP hezimet yaşadı" algısını yerleştirmeye çalışıyor.

Seçim sonuçlarına ilişkin AKP'nin büyük bir algı operasyonu var. AKP bu sonucu kesinlikle beklemiyordu. Kaybedeceklerine dair bir hisleri vardı. Onlar için cumhurbaşkanlığı ikinci tura bırakabilmek erişilebilir hedefti. Parlamentoyu zaten kaybedeceğiz ama ikinci tur olursa vaatler üzerinden ve yapacağımız, vereceğimiz şeylerle ikinci turda kazanabiliriz gibi bir düşünceleri vardı. "İstedik bir göz, geldi iki göz" hesabı, seçimi ikinci tura bırakmanın yanında beklentinin üstünde bir şekilde mecliste de çoğunluğu sağladılar. Toplumlar tarihinde, sınıf mücadelesinde böyle ters sonuçlar her zaman olabilir. Hemen bu sonuçlara göre toparlanıp, halkın karşısına daha derli toplu çıkmanın yolunu bulmalıyız.

CHP açısından bakıldığında seçim sonuçlarını takip etmekle görevli sorumlu Onursal Adıgüzel istifa etmek zorunda kaldı. Adıgüzel 2018 seçimlerinde de aynı görevdeydi ve kurduğu sistem CHP'yi felç etmişti. Kendisine karşı büyük bir tepki olmasına rağmen Kılıçdaroğlu onu hep korudu. Bu seçimde ise yine aynı göreve getirildi. Seçim akşamı CHP'nin sisteminin yeterince hızlı olmadığı ortaya çıktı. Adıgüzel bu sefer de "Önde olduğumuz sandıklara sürekli itiraz ediyorlar, o yüzden sonuçlarda onlar önde görünüyor. Bu sonuçlar da girince bizim önde olduğumuz görülecek" tezini ileri sürdü. Buna dayalı olarak da CHP yönetimini yanılttı. Kılıçdaroğlu "Öndeyiz" diye tweet attı. Belediye başkanları da "Kazanıyoruz" diye açıklamalar yaptılar. Sonra bir anda CHP kaynaklarında da sonuç tersine döndü ve Erdoğan'ın önde olduğu sonuçlar ilan edildi. Hemen sabahına Kılıçdaroğlu "Ya istifa et, ya ben seni görevden alacağım" diyerek Onursal Adıgüzel'i görevden aldı.

Bu alandaki zayıflıkları, zaafı CHP içinde bizi ilgilendirmeyen zaafı diye göremeyiz. Nasıl Sovyetler Birliği yıkıldığında ona en karşı olan sosyalist akımlar dahil herkes çok kötü etkilendiyse, ilerici kuvvetlerin etrafında birleştiği CHP yapamayınca da bedelini bütün bir halk olarak ödüyoruz. Bunu en somut olarak, özellikle de gençlerdeki umutsuzluk ve karamsarlık rüzgârında görüyoruz. CHP'nin bu alanlardaki eksikliği hepimizin eksikliğine dönüşüyor. AKP'nin algı operasyonunun en önemli dayanak noktalarından birini oluşturuyor. Eksiklikleri aşmak için bütün ulusal demokratik güçlerin seferber edilmesine ihtiyaç var.

DEPREM ve AKP

Depremden etkilenen bölgelerde Erdoğan ve AKP'nin yüksek oy almasına, özellikle sosyal medya üzerinden başlayan öfkeli paylaşımlar AKP'nin algı operasyonunda en etkili alanı oluşturdu. Çok farklı kesim ve eğitim düzeylerinde birçok kişi hemen hemen aynı cümle ve tezlerle kızgınlık ifadeleri yaymaya başladı. Bu yönüyle adeta bir merkezden ideolojik yönlendirme ile yayılan görüşler gibi duran bu söylemler hem deprem nedeniyle elbirliğiyle yaptığımız büyük seferberliğe gölge düşürdü, hem de AKP'nin elinde arayıp da bulamadığı bir koza dönüştü. Depremde yurttaşlarını ölüme terk eden yönetim görüntüsünü, hem de hiç hak etmediği hâlde, depremden etkilenenlere karşılıksız yardım eden lider görüntüsü ile değiştirmeye başladı. Seçim propagandasını büyük oranda bu tartışmaya oturtuyor.

Deprem bölgesine yönelik olumsuz ifadeler genel olarak halkı beğenmeyen, elitist bir bakışın eseri. İkinci turda yine oy istenecek halk kesimlerine saldırmak, onlara küsmek siyasi olarak bozgunculuktan öte bir anlam taşımaz. Halka küsen, kızan duygular zaten yanlış. Ahlaki olarak yanlış. Felsefi olarak yanlış. İnsanlık boyutuyla bakıldığında yanlış. Sosyalist aydınlanma ve eşitlik fikirlerine tamamı ile yabancı. İlerici dünya görüşüyle taban tabana zıt. Depremden etkilenen insanlar bizim canımız, kanımız, kardeşimiz, yurttaşımız. Enkazdan her canlı çıkarılıp sevinç gözyaşlarıyla karşıladığımız, her çilesini ta içimizde hissettiğimiz sınıf kardeşlerimiz. Bundan ötesi yok.

Öfkeli söylemler siyasi tahlil olarak da yanlış değerlendirmelere dayanıyor. Deprem bölgelerindeki oy oranları incelendiğinde esasen AKP ve MHP'nin oylarının düştüğü de görülüyor. Seçimden önceki değerlendirmelerde deprem bölgelerinin genel olarak AKP ve MHP'nin Türkiye ortalamasından yüzde 2,5 oranında yüksek oy aldığına işaret etmiştik. Yani bu bölgeler Erdoğan ve Cumhuriyet İttifakının kalesi konumunda olan yerlerdi. 2023 seçim sonuçlarına göre deprem bölgelerindeki AKP ve MHP oylarının oranı Türkiye oranından ancak yüzde 0,5 düzeyine inmiş. Yani deprem bölgelerinde halk Cumhuriyet İttifakı ve Erdoğan'dan uzaklaşmaya başlamış. Ama beklenen hızda değil. İşte istibdada karşı mücadele eden güçlerin buraya odaklanması gerekir. Neden bu insanlara daha fazla ulaşamadık? Niye değişiklik bu kadar yavaş kalıyor? Bu aydınlanmanın hızı nasıl artırılabilir?

HALK NİYE BÖYLE KARAR VERDİ?

Seçim sonuçlarını anlama, geliştirme, ikinci turu istibdada karşı referanduma çevirme yolunda halkın kararının sebeplerine odaklanmak gerekiyor. Bu konuda da elitist, tepeden bakan düşüncelerden hızla yakamızı sıyırmak gerekiyor. Halka kızmak, küsmek bozgunculuktur. Umut-suzluk ve karamsarlık dünyayı değiştirecek duygular, bakışlar olamaz. Umut ve değiştirme iradesi değiştirir. Bu umut boş bir hayale değil bilimsel soğukkanlılığa, olan biteni somut olarak anlamaya, yani diyalektik bakışa dayanırsa; eylemler birleşirse dünyayı değiştirir. Yani aklın karamsarlığını iradenin iyimserliği ile birleştirmeye ihtiyacımız var.

Madde madde ilerlemeye çalışalım. İlk olarak hilelere odaklandığımızda belirli bir oranda seçim öncesinde, sırasında ve sonrasında hile yapıldığı ve sonuçlara bir ölçüde etki ettiği varsayılabilir. Fakat bu, seçimin sonuçlarında köklü bir değişikliğe ulaşacak boyutta gözüküyor. Eğer öyleyse de zaten bizim bu hileyi durdurabilmemiz lazımdı.

Göçmenlerin Erdoğan'ı desteklemesi sonuçlara etki etmiş olabilir mi? Yani bilinenen fazla mı göçmen var? Bunun için de seçim öncesi seçmen kütüklerinde birçok partinin yaptığı inceleme ile yaklaşık 300 bin göçmenin yurttaşlık hakkı kazanarak bu seçimde oy kullanmaya başladığı, bunların yaklaşık 200 bininin Suriyeli olduğu, kalanının Irak, İran, Afganistan, Rusya, Ukrayna gibi ülkelerden gelen karışık bir kesimden oluştuğu gözlemlendi. Ata İttifakı ve Oğan göçmenlerin sayısının tahminlerden fazla olduğunu söylüyor ama onların rakamlarında

yurtdışına gidenlerin de dahil edildiği görülüyor. Yani Millet İttifakı ve diğer muhalefet partileri göçmenlerin seçim sonuçlarına etki edecek kritik bir seviyede olmadığını söylemiş.

Bu ihtimaller bir kenara atıldığında geriye söylem kalıyor. Seçimlerden 4 gün önce CHP'nin yaptırdığı anketlerde Kılıçdaroğlu önde görünüyordu. Demek ki Kılıçdaroğlu ve Millet İttifakının söylemlerinde süregelen defolar bu son dört gün içinde tahmin edilemeyecek hızda ve boyutlarda oy kaybına neden oldu. Yakından bakalım.

Bu dört gün içinde hangi söylemler dikkat çekti diye hatırlamak gerekirse Kılıçdaroğlu'nun "İktidara gelirse NATO'ya uygun davranacağız, Rusya'ya karşı yaptırımlara uyacağız" çıkışı; içinde Azerbaycan'ın olmadığı ve zaten tren hattıyla kurulmuş olan İpek Yolunu yeniden Türk Yolu adıyla kurma vaadi ve İnce'ye karşı yapılan Fethullahçı/Amerikan kumpası karşısında Amerika'ya ve Fethullahçılara bir tek söz söylemeden "Kumpasların ardında Ruslar var" diye ortaya çıkması belirleyici oldu diyebiliriz. Bu söylem özellikle de AKP çevresindeki kararsız seçmenleri ve genel olarak halkı "Kılıçdaroğlu iktidara gelirse Rusya ile aramız bozulacak, AKP'nin Rus uçağını düşürdüğü döneme döneceğiz" kaygısını yarattı. Çünkü Türkiye Montrö Sözleşmesine uygun olarak yürüttüğü tarafsızlık siyaseti sayesinde bütün dünyada buğday, yağ, gaz ve petrol tedarik sıkıntıları yaşanırken; bu temel alanlarda sıkıntı yaşamadı. Ara buluculuk rolüyle de, tahıl anlaşması dahil, dünya halkları yararına işler de yaparak itibarını arttırdı. İşte Kılıçdaroğlu'nun söylemleri bu sürecin tersine döndürüleceği endişesi yarattı.

Kılıçdaroğlu Batı'ya, emperyalistlere karşı net bir tutum almayınca, milliyetçi/ulusalcı kesimleri Soğuk Savaş dönemini mumla aratacak Rus düşmanlığı üzerinden yakalamaya çalışınca, Erdoğan hiç hak etmediği hâlde "ulusal önder" payesini eline alabildi. Kılıçdaroğlu maceracı ve işbirlikçi olarak suçlandı. Bu konuda en net eleştirilerden birini CHP'ye yakın bir gazeteci olarak bilinen Elfin Tataroğlu çıktığı televizyon programlarında seslendirdi.

Benzer bir durum HDP ile ilişkiler üzerinden de yürütüldü. Erdoğan, Millet İttifakına karşı "Terörle işbirliği yapıyorlar" suçlamasını yükseltti. Kılıçdaroğlu ise HDP seçmenini küstürmemek kaygısıyla Erdoğan'ı çözüm sürecini hatırlatarak eleştiremedi. Dinci ve etnik ayrımcı terör çeteleriyle içli dışlı hâllerini ön plana çıkaramadı.

LGBT tartışması ise Erdoğan'ın ısrarla kullandığı ama sahada pek karşılığı olmayan bir propaganda olarak görülebilir. Yine de en gerici, dinci, erkek egemen feodal güçleri seferber etmek için kullanmaya devam ediyor.

Ekonomi bu kadar da kötüyken...

Son dört gün yaşanan tartışmalar bağlamında olmasa da Kılıçdaroğlu'nun ekonomi alanında yürüttüğü kampanya da yetersiz kaldı. Hâliyle akıllara "Bu kadar büyük ekonomik sorunlar varken neden hâlâ Erdoğan/AKP/Cumhur İttifakı bu kadar oy aldı?" sorusu hep geliyor. Çünkü Kılıçdaroğlu halkı, özellikle kararsız AKP seçmenini, bozuk ekonomiden çıkışı sağlayacağı konusunda ikna edemedi. Krize karşı en temel önerisi "300 milyar dolar temiz para borç buldum, getirdim" oldu. AKP ise hiç alakası olmadığı hâlde kendini üreten ekonomi inşa etmekle savundu.

Erdoğan, İhalar, Sihalar, Siha gemisi, TOGG, Teknofest gibi hamlelerle üretimi ayağa kaldırma vaadi ile propaganda yürüttü. Kılıçdaroğlu'nu, esasen 21 yıldır kendilerinin yürüttüğü, borç ekonomisini savunmak ile suçladı. Buna karşın Kılıçdaroğlu devletçi, planlı, kamucu/halkçı/toplumcu bir ekonomi vaat etmekten uzak durdu. Hâl böyle olunca deprem bölgesindekiler bile "Bedava konut vereceğiz" vaadine inanmadı. Yani o meşhur elitist bakışın söylediği gibi halk "Soğan mı, TOGG mu diye seçim yapmadı" AKP'nin çarpıtması ve Millet İttifakı sözcülerinin etkisiz kalması ile sözüm ona üretim ekonomisi ile İMF programı arasında tercih yaptı.

Toparlanmak için

Kılıçdaroğlu'nun hatalarının esas kaynağının "Batılılar demokrattır, Türkiye'de demokrasinin ve hukukun gelişmesini isterler" fantezisinde yattığını unutmamak gerekiyor. Oysa ona destek olan ve destek olabilecek halkın iradesi bu doğrultuda değil. Türkiye'de Batı karşıtlığı, Amerikan karşıtlığı tarihindeki en yüksek seviyelerde. Halkın beklentisi antiemperyalist, tam bağımsızlıkçı bir siyasi yol. Ekonomi alanında da borç ekonomisinden uzaklaşma, kamucu ekonomiye yönelme iradesi ortaya çıkıyor. Kılıçdaroğlu kendisini destekleyen ve desteklemesi beklenen halk kesimlerinin iradesine uygun bir hat izlerse, ikinci turu referanduma çevirmesi ve kazanması olanaklıdır.

Ulusal demokratik güçlerin, ilericilerin, demokratların, devrimcilerin, sosyalistlerin güçlerini birleştirerek siyaset sahnesindeki genel sağa kaymaya karşı etkili bir güç oluşturması; bağımsızlıkçı, kamucu, halkçı, eşitlikçi bir program etrafında birleşmesi önümüzdeki dönemin anahtarını oluşturacaktır.

MİLLETVEKİLİ SEÇİMLERİ

Seçimlerin en çarpıcı sonucu parlamentoda ortaya çıktı. Cumhuriyet İttifakı çoğunluğu ele geçirdi. CHP için ise işbirliği yaptığı sağcı partilerden umduğu desteği sağlayamadığı eleştirileri yapıldı. Yine burada da son üç meclis seçimi üzerinden bir karşılaştırma yapalım.

2015 Kasım genel seçimlerinde AKP yüzde 49,5 oy almıştı. Yani şimdiki Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde Erdoğan'ın aldığı toplam oy kadar. Bu seçimlerde Ahmet Davutoğlu Başbakan ve AKP Genel Başkanıydı. 2015 Haziran ayında yapılan seçimlerde AKP meclis üstünlüğünü kaybetmişti. Sonra yaşanan terör döneminde, oylarını arttırarak çıkmıştı. 2018 genel seçimlerinde aldığı oy yüzde 42,56'a düşmüş. Bu seçimde yüzde 35,58'e düşmüş. 2018'den bu yana yüzde 6,98 yani yüzde yedilik bir kaybı var. Bu demek oluyor ki AKP son iki seçimde yüzde yedilik oy kaybının üstüne bir yüzde yedilik kayıp daha yaşamış. Bu oy kayıplarının nereye yöneldiğine de birazdan bakacağız.

CHP 2015 Kasımda yüzde 25,32 almıştı. En zorlu, AKP'nin büyük zaferle çıktığı dönemde CHP'nin oyları bu. 2018 genel seçiminde yüzde 22,65. Şimdiki seçimde aldığı oy ise yüzde 25,33. 2018'e göre yüzde 2,67 oranında bir artış var. Bu artış genel olarak CHP listesinden giren partilerin katkısı olarak kabul edilebilir. Burada eğer koruyorsa Saadet'in belirgin bir payı olabilir. Saadet 2015'de yüzde 0,68 oy almıştı. Tabii bunun ölçümünü yapmak mümkün değil. Milletvekilliğinde de 2018'e göre 23 milletvekili

artış göstermiş. 146'dan 169'a çıkmış. Ama 2015 genel seçimlerine göre değerlendirilirse yüzde 25 ile başlamış, yüzde 22'ye düşmüş sonra tekrar yüzde 25'e çıkmış. Aynı olduğu yerde duruyor. CHP listelerinden giren sağcı partilerin belirgin, kritik bir katkısı görünmüyor. Bu koşullarda CHP, 37 milletvekilini de listelerinden giren partilere vermiş oluyor.

MHP'nin durumuna da bakalım. 2015 Kasımında MHP yüzde 11,90 oy almıştı. 2018'de yüzde 11,10 almış. Bu seçimde yüzde 10,07 aldı. Aşağı yukarı aynı. Ama burada başka bir durum var. MHP 2015'ten sonra İyi Partiyi doğurdu ve neredeyse yok olacak denilirken 2018'de AKP'den aldığı oylarla derisini değiştirdi, tekrar inşa edildi. Şimdiki seçimlerde AKP'ye verdiği büyük destekten ötürü bütün anketlerde büyük oy kayıpları yaşadığı ortaya çıkıyordu ama yine AKP'den uzaklaşanlardan oy alarak tekrar canlanmış oldu.

HDP 2015 Kasımında yüzde 10,76 oy almıştı. Bir sonraki seçimde, 2018'de yüzde 11,70 oy almış. Şimdiki seçimde Yeşil Sol olarak yüzde 8,81 aldı. Ama buna TİP'in oylarını da eklemek gerek. Bu 930 bin 340 oy yani yüzde 1,73 eklenince toplamda yüzde 10,54 yapıyor. Yani toplamda onlar da 2015 seviyesinde duruyor.

İyi Partiyi de söyleyelim. İlk kez seçime girdiği 2018'de yüzde 9,96 oy almıştı. Bu seçimde yüzde 9,69 oy aldı. O da yerinde durmuş.

Oy kaymalarını anlamak için önceki seçimlerde olmayan iki partiyi daha incelemek gerekir. Belirli bir açıdan TİP sayılabilir yeni bir etken olarak. Yeniden Refah Partisi yüzde 2,82 oy aldı. Hiç de az değil.

Zafer Partisi yüzde 2,23 oy aldı, Zafer Partisi MHP'den gelen oylara ek olarak bir miktar İyi Parti ve CHP/Memleket Partisi hattından da oy almış olabilir.

Sinan Oğan da cumhurbaşkanlığı seçiminde yüzde 5,17 oy aldı.

Esas olarak CHP'den oy aldığı düşünülen Memleket Partisi yüzde 0,92 oy aldı.

Seçimlerin temel sonucu olarak öne çıkan gerçek, AKP'nin son iki seçimdir net olarak eridiğidir. Oyları MHP'ye kaymış. Bir miktar oyunun İyi Partiye de kaydığı düşünülebilir. MHP ise ikidir kabuk değiştiriyor. CHP ise kendini net olarak korumuş. İyi Parti de öyle. Bu kadar olan bitene rağmen yerlerinden oynamamışlar. Muhalefet ve iktidar bloku olarak ele aldığımızda kutuplaşma aynen sürüyor. Ne kimse büyük bir zafer kazanmış, ne bir taraf hezimete uğramış. Cumhuriyet İttifakında olan YRP'nin oyları dikkat çekici. O da MHP gibi AKP'den kaçan oyları tutmak gibi bir işlev görmüş. Zafer Partisi ise ittifaktan çıkan oyların adresi olmuş gibi duruyor.

Sosyalist partilerin durumuna da bakalım. SiP/TKP yüzde 0,12; Vatan Partisi yüzde 0,10; HKP yüzde 0,06; TKH yüzde 0,03.

İttifaklar olarak bakarsak da Cumhuriyet İttifakı yüzde 49,46 aldı. Durumu zor aslında çünkü sürekli genişlemesine ve tek taraflı antidemokratik propagandaya rağmen; yani yapabileceklerinin hepsini yapmasına rağmen ulaşabildiği zirve burası. Bundan daha da genişleme olasılığı çok zayıf ve buraya da parçalı yapısına dayanarak ulaşabildi. Düzgün bir muhalefet çizgisi ile hızla erimesi beklenir. 21 yıllık icraatı var. 2018'den beri gelen icraatı var. Halkı, ülkeyi ne duruma düşürdüğü ortada. Millet İttifakı yüzde 35,02 aldı. Bu oy oranı daha artmalıydı. AKP'den kaçan oyların buraya toplanması sağlanmalıydı. Bu oyların içinde CHP ve İyi Parti de ayrı ayrı duruyor. Parçalı yapı burada da söz konusu.

Emek ve Özgürlük İttifakı yüzde 10,54 aldı, TİP ile Yeşil Sol Parti/HDP birliği olarak. HDP ve Emek Özgürlük Bloku olarak bakarsak onların oylarında da yüzde 1,17 oranında gerileme var. Bu gerilemede barajı aşsın diye verilen emanet oyların, baraj yüzde 7'e düştükten sonra bloktan uzaklaşmış olduğu düşünülebilir.

Ata İttifakının aldığı yüzde 2,44 esas olarak Zafer Partisinin oyudur.

Sosyalist Güç Birliği yüzde 0,29 aldı.

GENEL DEĞERLENDİRME

Erdoğan 2014'te, başkanlık sistemine geçilmeden önceki cumhurbaşkanlığı seçimini yüzde 51,79 oyla kazanmıştı. 2018'de yeni sistemin ilk seçiminde yüzde 52,59 aldı. Şimdi yüzde 49,5. Ekmeleddin İhsanoğlu'nun aday olduğu 2014 seçimlerinde Selahattin Demirtaş da aday olmuştu. İkisini topladığımızda yüzde 48,19 ediyor. Muharrem İnce'nin aday olduğu dönemde; Akşener, Demirtaş ve Karamollaoğlu toplamda yüzde 47,22 almış. Yani Türkiye yerinden kıpırdamamış. Genel kutuplaşmayı bozan bir durum olmamış. Bu apaçık gerçeğe rağmen AKP'nin "muhalefet hezimete uğradı, kaybetti" algısı yaratması ancak istibdada karşı mücadele eden güçlerin dağınıklığıyla açıklanabilir.

Seçimden kimler başarılı çıktı diye bakarsak, son iki seçimde yaşadığı oy kayıplarını AKP'den kayan seçmenle telafi eden, bir anlamda kendini neredeyse iki kere baştan yaratan MHP başarılı. Ama burada başarı derken bunun ancak kendi gücünü bir şekilde korumaktan ibaret olduğu gözlerden kaçmasın. İyi Parti ve Yeşil Solun özel bir başarısı yok denilebilir. Yeniden Refah Partisinin başarısı görülüyor. Zafer Partisinin bir başarısı var, ilk katıldığı seçimde tek başına yüzde 2,23 aldı. Desteklediği aday da cumhurbaşkanlığı seçiminde yüzde 5,17 aldı. Baraj sorunu yaşamasına rağmen Zafer Partisinin aldığı oy MHP için önemli bir tehdit oluşturuyor. Bunun için Oğan ile Özdağ'ın birlikte etkili bir şeyler yapabilmeleri gerekiyor.

TİP'in net bir başarısı var. Bu başarı onların hedeflediğine göre çok geride, yüzde 3'ü hedefliyorlardı. 15-20 milletvekilini hedefliyorlardı. Ki hedefledikleri oyla bu mümkündü. Hedeflediği oyun yarıdan biraz fazlasını aldı. Ama bu başarı ancak HDP'nin gölgesiyle mümkün oldu.

Daha önce HDP iki milletvekili vermişti TİP'e. Partilerinden istifa edip gelen Ahmet Şık ve Sera Kadıgil'in katılımıyla 4 milletvekiline çıkmışlardı. Onlar şimdi bu sayıyı kendi oylarıyla almış oldular. Bu başarı politikalarının tutarsızlığını şimdilik örtecektir.

Tüm başarı ve başarısızlıkları ile, olumlu ve olumsuz yönleriyle şu an seçimlerde boy gösteren bütün kuvvetler politik açıdan çok yönlü kısıtlar taşıyor. Halkımızın da bu kısıtlar ve karmaşık ilişkiler içinde verebildiği tepki bu. Dışarıdan halk ithal edilemeyeceğine göre somut koşulların somut tahlili üzerinden hareket etmek, halkla birleşmenin yollarını bulmak zordur.

CHP'nin sağa açılma siyaseti sonuç vermedi. Deva, Gelecek ve Saadet köklü bir işe yaramadı. Bütün sağcı partileri etrafında toplayabilerken Muharrem İnce'yi, DSP'yi etrafında tutamadı. Bu önemli bir açık yarattı. Liberallerden, Batıcılardan, Fethullah ile yakın kesimlerden de hiçbir fayda göremedi. Hatta bu sağcı çevrelerle yapılan işbirliklerinin acı sonuçları daha önümüzdeki günlerde de gelecek. Başka bir boyutta HDP ile yakınlaşmak, onun oylarını almak için tavizler vermek de net bir sonuca dönmedi. Bu kesimden oy almak için yapılanlar başka kesimlerin kaçmasına yol açtı. Eski genel başkanlardan Murat Karayalçın, CHP ittifak stratejisini "Düğünümüzde bütün komşular vardı ama bazı akrabalarımız yoktu" diye özetledi. Kürtlerin oyunu almak için, yoksul mahallelerin oyunu almak için yapılması gereken ulusal demokratik devrim programına yönelmektir. Sola açılmak, ulusal demokratik programa yönelmek tarihimizde de görüldüğü gibi, kültürel olarak sağdaki seçmene de hitap eder.

Siyasi hayatımızda ulusal demokratik devrim programına sahip çıkan kuvvetlerin yarattığı büyük bir boşluk görülüyor. Ulusal demokratik güçlerin en geniş birliğini bağımsızlık, kamucu ekonomi, merkezi planlı karma ekonomi, emeğin ve halkın çıkarlarını esas alan bir ekonomik kurtuluş programı birliğini sağlamak zorundayız.

Bu koşullarda sol içinde dar grupçu, sekter, halkı ve halkın özelemlerini dikkate almayan çabaların olduğu yer de görülüyor. Sosyalistler seçimden çekilmiş Muharrem İnce'den dahi az oy almayı asla içlerine sindiremeyeceklerdir. Bunu yaşatan her türlü dar grupçu, elitist yollarla hesaplaşacak; kendi içlerinde birleşmenin, bu birliği Kemalist çevrelere doğru yaymanın, ilericilerin ve vatanseverlerin birliğini sağlamanın önemini kavrayacaktır. Ülkenin içinde bulunduğu durum oyalamayı ve oyalanmayı kaldıracak bir noktada değildir. Bir başka yönüyle sosyalistler, ilericiler işbirlikçilerin gölgesinde siyaset yapmayı da içlerine sindiremeyeceklerdir. Bu bağlamda TİP ve HDP arasındaki açının giderek açılması olasıdır. Seçimde yaşanan gerginlikler sadece TİP'in oyları bölmesi üzerinden açıklanamaz. Sosyalistlerin bağımsız bir siyasi hat yaratma çabasına HDP kanadının öfkesi de görülüyor

İKİNCİ TUR İÇİN

İkinci tur için zaman çok az. Bu yüzden köklü politika değişikliklerine gitmek mümkün değil. Ama propagandada ana ağırlık "21 yıldır bütün kaderimize hükmedenlere tekrar bütün yetkiyi vermeyelim" olacaktır. Kılıçdaroğlu Rusya karşıtlığı konusunda söylemini daha dengeli bir noktaya getirmeye çalışacaktır. Terörle işbirliği eleştirisine karşı Erdoğan'ın geçmiş sabıkalarını hatırlatan bir söyleme yönelmesi gerekir. Her ne kadar yapması kendi hayalleri açısından zor olsa da net Batı karşıtı, Amerikan karşıtı, antiemperyalist bir söyleme yönelmesi bu propagandayı tamamlayıcı bir unsurdur. Aynı şekilde ekonomi alanında da köklü devletçi, kamucu, halkçı bir çözümü dillendirmek önemli. Bu adımları ne kadar atabilecekler göreceğiz.

İkinci turu istibdada karşı bir referandum havasına çevirmek mümkündür. Ulusal demokratik güçler elinden gelen tüm çabayı bu noktaya yoğunlaştırmalıdır. Seçim çalışmaları sırasında ve sonrasında ulusal demokratik devrim programı etrafında en geniş birliği sağlamaya çalışmak, içinde bulunduğumuz büyük sorunlara karşı umudun anahtarını oluşturacaktır. Çünkü AKP tekrar başa gelirse ilk olarak medeni kanunu ve dernekler kanununu değiştirerek baskıcı bir saldırı başlatacaktır. Düşünce özgürlüğünü kısıtlayacaktır. Ekonomik olarak da elinde bir programı yok. Dolayısıyla çok daha büyük sorunlara karşı örgütlenmek için güç toplamalıyız. Kılıçdaroğlu kazanırsa da tutarlı ekonomik programının olmadığını görüyoruz. Ekonomik krizin faturasını kimin ödeyeceği sorusu orta yerde duruyor. Krizin faturasını ya sorumlusu olan sermaye ödeyecek ya da halka ödetmeye çalışacaklar. Halkın, emekçinin yararına bir ekonomi programı için mücadeleye hazırlanmamız gerekiyor.

DÜNYADAN KISA KISA

Tahıl anlaşması iki ay daha uzatıldı. Bu da Erdoğan'ın başarısı olarak pazarlanmaya çalışılacaktır. Bahmut (Artemovsk) muharebesinin Rusya'nın kazanmasıyla sonlandığı, şehrin tamamen Rusya kontrolüne geçtiği duyuruldu. Bu stratejik noktanın Rusya kontrolüne geçmesi önemli bir başarıdır.

Stratejik başarısını pekiştirecek adımlar atan Suriye, Arap Birliği toplantısına önce Dışişleri Bakanı düzeyinde sonra Devlet Başkanı Beşar Esat düzeyinde katılarak diplomatik kuşatmayı resmen kırdı. Suudi veliahdı Salman, "Suriye'nin Arap Birliğine dönmesinin krizi bitirecek bir adım olmasını umuyoruz" dedi. Suriye'nin Umman'da Amerikalılarla da görüşmelere başladıklarına dair haberler geliyor.

Irak hem şahsi, hem de ticari işlerde dolar kullanımını yasakladı. Kararın ülkede yerel para biriminin kullanımını yaygınlaştırmak amacıyla alındığı söylendi. Ama bu dönemde dünya genelinde dolardan kaçma eğiliminin bir işareti olarak da düşünülebilir. Amerika bu karara öfke duyacaktır.

Türkiye'deki seçim sonuçlarını Rusya, Çin ve İran olumlu karşıladı. Avrupa ve Amerika kötü karşıladı. Suriye de kötü karşıladı. Türkiye siyasetindeki karmaşa dünya genelindeki Türkiye'ye bakışa da yansıyor.